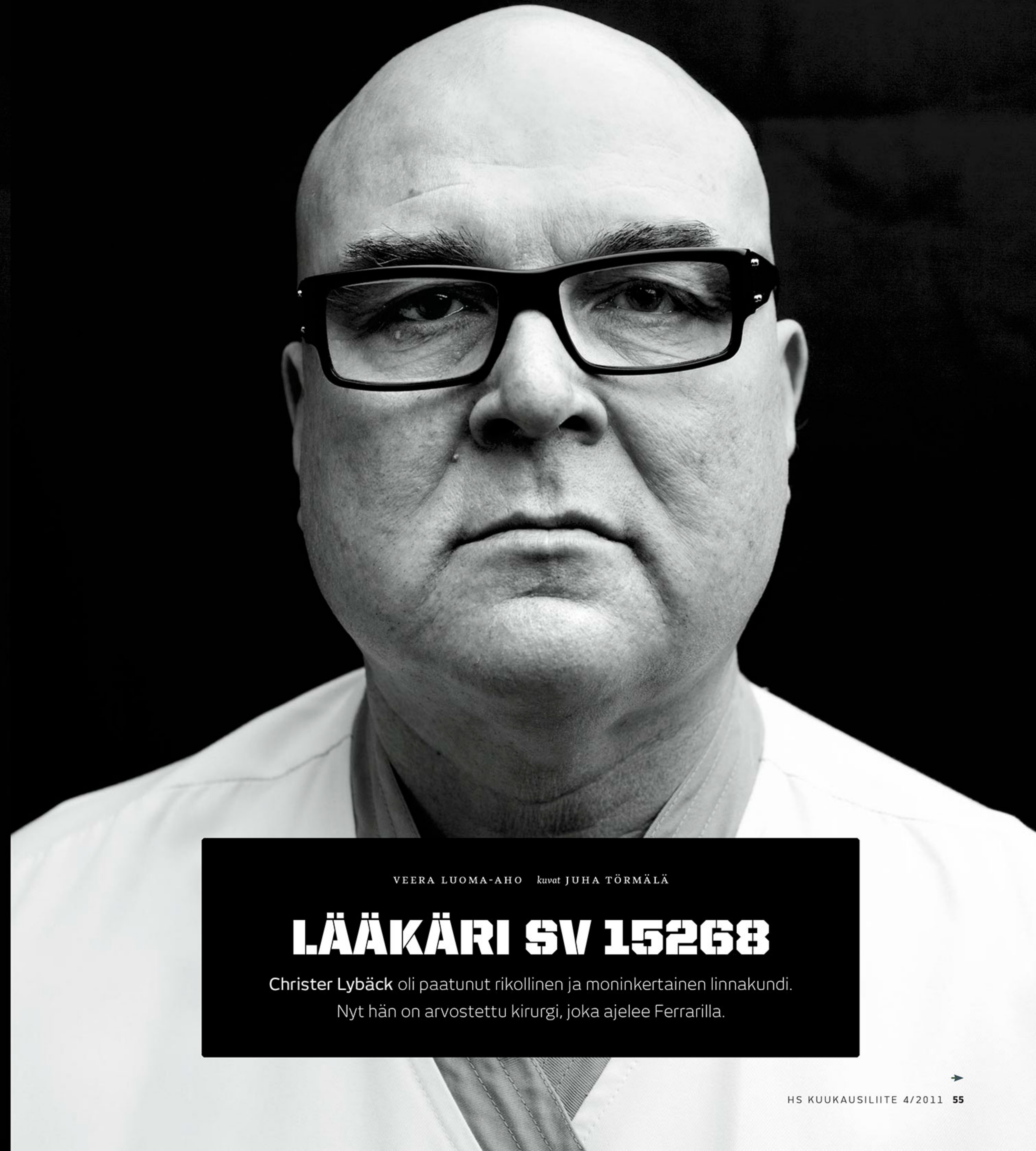
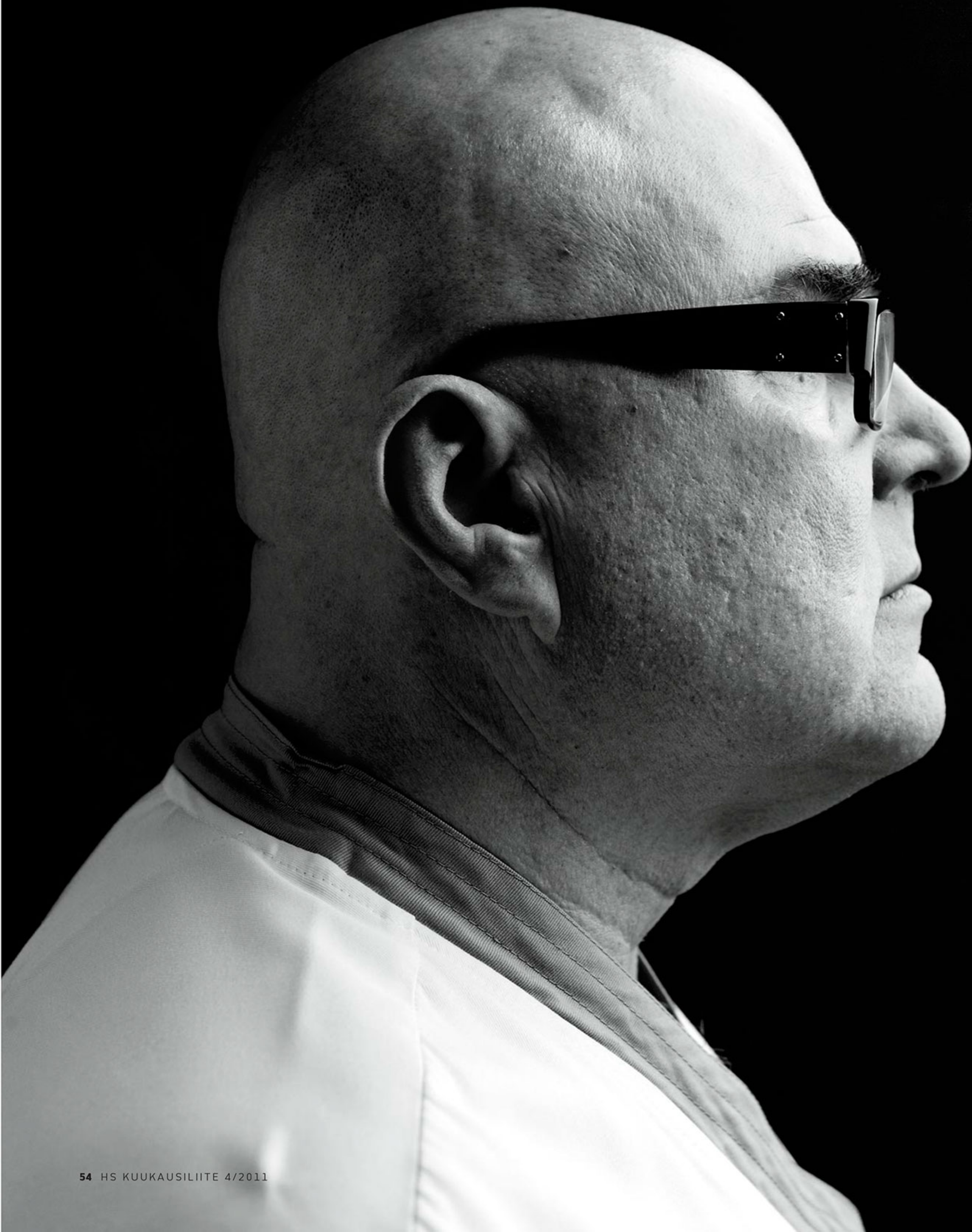

VEERA LUOMA-AHO kuvat JUHA TÖRMÄLÄ

LÄÄKÄRI SV 15268

Christer Lybäck oli paatunut rikollinen ja moninkertainen linnakundi.
Nyt hän on arvostettu kirurgi, joka ajelee Ferrarilla.

Ensimmäinen tunne on kauhu. Kun **Christer Lybäckin** kännykkä soi, on tammikuun 26. päivä 2011. Päivä on keskiviikoksi harvinainen, sillä Lybäckillä ei ole tänään leikkauksia. Hän istuu elämänkumppaninsa **Paulan** kanssa autossa. Aurinko paistaa, Paula puhuu ystävättärensä kanssa puhelimessa. Kello on tasan kymmenen.

Soittaja esittäytyy vankilavirkailijaksi Satakunnan vankilan avo-osastolta, entisestä Köyliön varavankilasta.

Eikä tunteelle voi mitään: sekunnin murto-osaksi Christer Lybäck unohtaa, että hän on menestynyt ja arvostettu kirurgi, ortopedi, yksityissairaalan osakas ja esimerkillinen kansalainen, isä ja puoliso.

Sekunnin murto-osan ajan hän pelkää jääneensä kiinni jostakin.

Mutta virkailijan asia ei koske Lybäckiä. Virkailija soittaa, koska vanki nimeltä **Kari Virtanen** on kuollut samana aamuna sydänkohtaukseen. Vankilan papereihin hän on merkinnyt lähimmäksi omaisekseen Christer Lybäckin.

Lybäck on iso, harteikas ja kalju mies. Hänellä on yllään musta, kuviollinen toppatakki, sellainen, joita parikymppiset lumilautailijat käyttävät. Hänen kaulassaan on kultainen ketju. Katse on suora ja tutkiva.

Jos hänen ammattinsa pitäisi arvata, lääkärin sijaan häntä saattaisi veikata vaikka jonkin kapakan vahtimestariksi.

Lybäck on päättänyt kertoa elämänsä tarinan, vaikka sen tulo julki pelottaa häntä.

Mistä hän tuntee Kari Virtasen?

Mikä on hänen tarinansa?

Kun vuosi 1976. Ravintola Kultainen Orava on avattu Hakaniemen Ympyrätaloon kahdeksan vuotta aiemmin. Aivan tanssilattian vieressä olevassa pöydässä istuu kaksi miestä. Toinen heistä on Christer Lybäck, toinen on Kari Virtanen.

Christerillä on mukanaan musta attaseasalkku. Salkussa on veitsi.

Christer on 23 ja täynnä vihaa. Eniten hän vihaa kahta asiaa: toinen on kytille vasikointi, toinen se, että joku jättää velkansa maksamatta. Nyt on kyse jälkimmäisestä.

Varastetun tavaran ostaja saapuu miesten luo ja istuuuu. Hän ilmoittaa velkojilleen, ettei hänellä ole rahaa. Hän ei aio maksaa.

Christer avaa attaseasalkkunsaa, ottaa veitsen ja kaataa miehen lattiaan. Hän painaa veitsen tämän kurkulle.

Ravintolan valot rävähtävät päälle, muut asiakkaat pakenevat maassa makaavan kaksikon ympäriltä. Christer kuulee naisten kirkuvan.

Silloin Kari tarttuu Christeriin ja vetää tämän pois. Miehet pakenevat ravintolasta jonnekin

pimeään Kallioon, eikä poliisi saa heitä kiinni.

Karin ansiosta mitään peruuttamatonta ei tapahtu.

Christer on tavannut Karin jo vuosia aiemmin Helsingin keskusvankilassa Sörkässä, jossa molemmat istuvat kuritushuonetuomiota.

Christer pitää heti Karista, joka on muutaman vuoden häntä vanhempi, kovapintainen linnakundi. Karissa on myös herkkä puolensa, hän opettaa Christerille kitaransoiton alkeet, ja he laulavat usein yhdessä. Christerin lempikappale on **Rauli Badding Somerjoen** *Paratiisi*.

Miehet ovat samanlaisia: älykkäitä, karismaattisia ja sanavalmiita. Toisissaan he pitävät reiluudesta ja suoruudesta. Mutta yhdessä he ovat vaarallisia – he tukevat toisiaan myös pahuudessa. Vapaalla he tekevät kahdestaan monta keikkaa.

Kerran he murtautuvat Hyvinkäällä autotarvikeliikkeeseen kahden kaverinsa kanssa. Christer varastaa keikkaa varten Datsun Bluebirdin, joihin hän on niihin aikoihin erikoistunut. Myöhemmin hän laskee, että on varastanut niitä elämänsä aikana satoja.

Miehet vievät liikkeestä satojen kilojen painoisen kassakaapin. He pudottavat sen lastauslaiturilta Datsunin peräkonttiin. Se on niin painava, että auto nousee keulastaan pystyyn. Kaappi on sidottava hihnoilla paikoilleen ja kaikkien miesten ängettävä etupenkille, jotta auto pysyisi kiinni tiessä. He ajavat kaatopaikalle ja murtautuvat siellä työkaluvarastoon. Tuntien ähellyksen jälkeen he saavat kassakaapin auki.

Sisällä on sata markkaa, kolikkoina.

Samanlaista sähläämistä heidän rikoksensa

usein ovat.

Mutta kun Kari ja Christer istuvat jälleen yhdessä vankilassa, suunnitelmat alkavat muuttua vakavammiksi. He päättävät tehdä yhdessä suurempia keikkoja, aseellisia pankkiryöstöjä. He hiovat tarkasti suunnitelmiansa yksityiskohdat.

Pankkiryöstöjä ei koskaan tehdä. Kultaisen

Oravan mies saa säilyttää henkensä.

Moni suru jää kokematta.

Lapsuus on onnellinen. Christerin isä Sven on Uudella ylioppilastalolla sijaitsevan ravintola Hungarian vahtimestari, äiti Aino myyjätär Kaisaniemenkadun Pukimotaiteessa.

Helsingin Hakaniemessä asuu tavallinen ja onnellinen työläisperhe. Tosin Svenin tausta on

porvarillinen: hänen isänsä Edvard oli liikemies, joka omisti Kruununhaassa silkkikutomon. Lapsena Sven kuljetettiin kouluun autolla, mikä oli 1930-luvun Helsingissä harvinaista.

Se oli ennen kuin yritys meni konkurssiin ja Edvard käveli Hietaniemen hautausmaalle ja ampui itsensä.

Svenissä on yhä ripaus suomenruotsalaista porvaria. Lapsilta vaaditaan käytöstapoja, ja kommunisteja Sven vihaa koko ikänsä.

Christerin onnellinen lapsuus loppuu puhe- linsoittoon. Hän on täyttänyt juuri yhdeksän ja viettää lomaa tuttavaperheen kesäpaikassa. Äiti on töissä ja isä sairaalassa.

Siinä ei ole mitään ihmeellistä: Sven on jo vuosien ajan saanut sydäninfarkteja ja joutunut välillä viettämään pitkiäkin aikoja vuodepotilaana. Siksi Christer ei nyt jaksa mennä katsomaan isää. Kesän takia huono omatunto unohtuu.

Eräänä yönä Christer ei saa unta. Kun puhelin soi aikaisin aamulla mökin alakerrassa, hän arvaa asian jo ennen kun **Taimi**-täti alkaa itkeä.

Isän hautajaisten jälkeen Christer kävelee yksin Hakaniemen rannassa. Yhtäkkiä surun alta nousee uusi ja outo tunne: viha. Isän kuolema tuntuu pienestä pojasta epäoikeudenmukaiselta ja vääraltä. Olisi vain joku, jolle sen voisi kostaa.

Joku muu kuin poika itse.

Äiti löytää pian itselleen lohduttajan, sodassa puoliksi halvaantuneen, Teknillisessä korkeakoulussa opiskelleen insinöörin. Tämä jättää perheensä Ainon takia, mutta ei hänestä ole uuden vaimonsa lasten isäksi. Perheen talous on kuitenkin nyt turvattu.

Ei kestä kauan, kun uusperhe syö viimeisen yhteisen aterian Turun Hamburger Börsissä. Aino, miesystävä ja Christer saattavat **Jörskin** Turun satamaan. Christeriä kuusi vuotta vanhempi isoveli ei tahdo jäädä katselemaan äidin uutta suhdetta, vaan lähtee merimieheksi.

Christeristä tuntuu, että kaikilla muilla on mahdollisuus paeta Svenin kuoleman aiheuttamaa tuskaa. Rakas veli lähtee merille, äiti pakenee uuteen rakkauteen.

Satamaan jää seisomaan pieni poika, joka ei voi paeta minnekään.

Vaikka onhan niitä pakopaikkoja. Kuten tinneri.

Päihtyminen tuntuu Christeristä heti omalta jutulta. Hän alkaa hakea kaveriineen rautakau-pasta tinneriä ja myöhemmin apteekista triklo-

CHRISTER EI OSAA MITÄÄN, EI EDES TAPPAA ITSEÄÄN.

rietyleenä. Se on hirveä myrkky, joka vaurioittaa aivoja, munuaisia ja maksaa. Humalluttavasta annoksesta on vain lyhyt matka tappavaan.

Jälkikäteen ajateltuna on onnekasta, että Christer alkaa pian tehdä pikkurikoksia. Niiden ansiosta hänellä on varaa vaihtaa liuottimet viinaan.

Kaikki muuttuu nopeasti, rysäyksenä. Kaksi-toistavuotiaana Christerillä on jo viikon mittaisia ryyppyputkia. Kun muut lapset viettävät lapsen elämää, Christer roikkuu Helsingin rappukäytävissä tinneripullo kinalossaan.

Kiltistä perhepojasta tulee katupoika.

Äiti Aino yrittää ratkaista asiat, miten parhaiten osaa. Christer saa ajan tavan mukaisesti usein selkäänsä – äidiltä kotona ja opettajilta koulussa.

Christer taas hakkaa koulussa ja kaduilla muuta. 1960-luvun Hakaniemessä tappelemaan oppiminen on välttämätöntä. Ja Christer tappelee paljon, sillä koulussa on muitakin, jotka haluavat olla kovanaamoja. Mutta hän ei ole raukka tai kiusaaja: tappelukumppanit ovat aina samanlaisia pieniä rähisijöitä kuin hän itse.

Perhe muuttaa Hakaniemestä Lauttasaareen. Uudessa koulussa Christer ottaa ensimmäisenä päivänä selvää siitä, kuka kuvittelee olevansa uuden luokan kovin. Hän haastaa pojan tappeluun ja hakkaa tämän koulun vessassa.

Tappeleminen on ainoa keino saada arvostusta. Mitään muuta Christer ei osaa.

Kun pikkurikokset muuttuvat vakavammiksi, isältä opitut käytöstavat osoittautuvat hyödyllisiksi. Hyvätapaista ja kohteliasta poikaa ei yleensä osata epäillä.

Christer ja hänen ystävänsä alkavat toteuttaa kokonaisia rikossarjoja: 14-vuotiaana he käyvät järjestelmällisesti läpi kaupungin virastotalot. Varastettujen lompakkojen rahoilla he matkustelevat lentokoneella huvikseen ympäri Suomea.

Välillä poliisit saavat pojan kiinni, ja joskus he myös pahoinpiteleivät hänet. Joskus he ovat kilttejä, pyörittelevät vain päätään ja sanovat, että tällä on edessään surkea tulevaisuus.

’’O nko täällä joku, joka osaa shakkia?’’ Christer osaa. Hän on täyttänyt juuri kuusitoista ja on matkalla istumaan ensimmäistä tuomio-taan Köyliön varavankilaan. Eletään 1960-luvun loppua, jolloin teini-ikäiset autovarkaatkin saavat raskaita rangaistuksia. Christerin elämä on kulkenut poikakodin kaut-

ta suuntaan, jonka luonteva jatko on vankila.

Samassa junavaunussa matkustaa pyttyläisiä. Nämä ovat yleensä väkivaltarikoksia tehneitä, vaarallisia pakkolaitosvankeja, joiden hupina on tunnustaa sattumanvaraisia rikoksia eri puolella Suomea. Silloin vankiajan rikkovat edes junamatkat eri tuomioistuimiin.

Nyt Christer vastaa erään pyttyläisen kutsuun, vaikka hänestä on outoa, että hän saa luvan mennä toisen vangin luokse. Mutta tämä vanki tuntee vartijoita. Ja shakkikaveri lupaa nuorelle pojalle kahvia ja tupakkaa.

Hän menee vangin koppiin ja saa kaulalleen puukon.

Mies aikoo raiskata ja tappaa hänet.

Christerin onnistuu säilyttää henkensä tyydyttämällä miestä käsin. Mies tyytyy siihen, mutta koko matkan hän uhkaa Christeriä: jos tämä paljastaisi mitään kopin ulkopuolella oleville vartijoille, hän olisi kuollut.

Matka kestää tunteja. Mielellsään Christer päättää, että jos hän selviää, hän tappaa miehen. Ja hänestä itsestään tulee niin suuri ja vahva, ettei kukaan enää ikinä voi tehdä hänelle samaa. Tapauksen jälkeen Christer saa voimaa samasta kuin monet muut vangit: vihasta, katkeruudesta ja koston fantasioista.

Vuosien kuluttua Christer pääsee vankilassa miehen lähelle. Hän on valmistautunut, hänellä on mukanaan puukko. Mutta heidän väliinsä jää yksi ovi ja yksi pieni lukko.

Christer ei näe miestä enää koskaan.

Vuosikausia myöhemmin hän joutuu antamaan raiskaajalleen mielessään anteeksi.

Hän ymmärtää, että muuten hän ei voi selvitä.

Christer seisoo päällään nurmikolla. Sörnäisten vankilan pihalla on hiekkatie, jota muut vangit kiertävät. Keskellä olevalla ruohopläntillä Christer joogaa.

Hän on alkanut joogata jo ensimmäisten tuomiodensa aikana. Ja koska kohtuullisuus ei ole hänen luonteensa vahvuus, hän treenaa niin sinnikkäästi, että hallitsee vaikeatkin asanat.

Kahelinahan kaikki muut vangit häntä pitävät, mutta sen he uskaltavat paljastaa hänelle vasta myöhemmin. Hän on arvaamaton ja korkealla vankilan hierarkiassa.

Christer on ristiriitainen ja poikkeuksellinen vanki. Hän on nuorin Köyliössä ja nuorin Kako-

lassa, jota pidetään vankiuran viimeisenä pisteenä, toivottomien tapausten loppusijoituspaikkana. Sinne Christer joutuu heti kun Kakolan alaikäraja, 20 vuotta, täyttyy. Sieltä hän saa siirron Helsingin keskusvankilaan Sörkkään. Se tulee seuraavina vuosina hänelle tutuksi.

Välillä Christer on vapaana, mutta viina vie hänet aina uudelleen rikoskierteeseen, tappeluihin ja autovarkauksiin. Selvin päin hän ei tee rikoksia: eräänä selvänä kautena hän onnistuu jopa saamaan työpaikan pankin lähettinä, eikä hänen mieleensäkään tule kavaltaa rahaa.

Enimmäkseen vuodet ovat dokaamisen, rikosten ja vankilan sekavaa mössöä.

Kuusitoistavuotiaana vankilaan joutuvan ennuste on surkea, ja Christer elää ennusteen mukaan. Kymmenestä seuraavasta vuodesta hän istuu vankilassa yhteensä seitsemän.

Mutta vankilassa hän juoksee portaita ylös alas, treenaa punteilla ja on loistavassa kunnossa. Hän ei suostu ottamaan muiden vankien tapaan tatuointeja ja saa senkin takia tapella. Köyllössä hän voittaa vankilan mestaruuden sekä pingiksessä että shakissa.

Ja kun Christer alkaa risata, hän risaa kunnolla.

Vankilaslangissa risaaminen tarkoittaa räyhäämistä, välinpitämätöntä käytöstä ja ongelmiin ajautumista. Christer risaa, sillä hän on pettynyt elämäänsä ja itseensä.

Eristysselliä kutsutaan vankilassa rundiksi, rookiksi tai klitsuksi. Sörkässä se on kellarihuone, joka on eristetty kahdella ovella. Sisään tullaan tavallisesta eristyssellin ovesta. Puolen metrin päässä on vielä kalteriovi, jonka takia selliä sanotaan myös karhunkopiksi. Huoneen ylänurkassa on pieni ikkuna, josta näkee hieman päivänvalo. Sellin seinään on pultattu pöytä. Sänky on betonia, sillä rundituomioita on kahdenlaisia: vettä ja leipää tai kovaa petiä. Jälkimmäinen tarkoittaa, että sängylle ei saa patjaa eikä peittoa.

Christeristä rundin tarkoitus on vangin henkinen murtaminen. Ja aika moni vanki murtuukin, tappamalla itsensä.

Christer on rundissa usein.

Vapaalla ollessaan Christer on seurustellut vuosia Sirpa-nimisen naisen kanssa. Sirpakin juo välillä liikaa, mutta elää muuten kohtalaisen kunnollista elämää. Christer pyytää Sirpaa salakuljetamaan hänelle rauhoittavia lääkkeitä. Sirpa ei arvaa, että Christer syö kaikki lääkkeet kerralla ja yrittää hirttää itsensä eristyssellin kalteriin.

Seuraavana aamuna Christer herää.

Epäonnistumisen tunne on musertava. Hän ei osaa edes tappaa itseään.

Sitten tapahtuu jotain. Jostain Christer saa voimaa tehdä itsensä kanssa sopimuksen: hän raitistuu. Vain ja ainoastaan sillä ehdolla hän antaa itselleen luvan olla tappamatta itseään.

Christer jää henkiin, Sirpa ei. Hänen osansa on istua matkustajana autossa, joka joutuu rajuun nokkakolariin Lauttasaaren sillalla.

”Täällä Sörkässä mä olin eniten. Jossain vaiheessa haistatin vitut kaikelle enkä välittänyt enää mistään.”

Sörnäisten vankilaan perustetaan 1970-luvulla ensimmäinen opinto-ohjaajan virka. Sen saa 26-vuotias idealistinen nuori nainen poninhännässään.

Raija Järvenpää ei ole haaveillut vankilasta vaan kansanopistotyöstä ja maaseudun väestön sivistämisestä. Nyt hänen pitäisi saada syrjäytyneet vankilakundit innostumaan opiskelusta.

Mutta Järvenpää innostuukin itse, kun hän huomaa, että osa vangeista on lahjakkaita ja tarmokkaita. Jotkut voisivat opiskella lukiossakin, jos siihen olisi vankilassa mahdollisuus. Järvenpää kävelee läheiseen Mäkelänrinteen iltakouluun. Rehtori syttyy ajatukselle, ja pian vangit voivat aloittaa lukio-opinnot. Mistään hyysäyksestä ei ole kyse: opiskelevilta vangeilta edellytetään tavoitteellisuutta ja ahkeruutta.

Molempia ominaisuuksia on vangilla, jonka nimi on Christer Lybäck.

Jälkikäteen Christer ei muista itsekään, mistä hän keksii juuri maantiedon. Sitä uudessa selvässä elämässään haparoiva Christer kuitenkin nyt tahtoo opiskella. Siispä Järvenpää antaa hänelle luettavaksi keskikoulun maantiedon kirjoja. Hän lukee kirjat tunnollisesti ja osaa vastata Järvenpään esittämiin kysymyksiin. Tämä kehuu häntä ja kannustaa opiskelemaan enemmän.

Kukaan ei ole koskaan kannustanut Christeriä samalla tavalla. Hän on pitänyt itseään hyvänä vain tappelussa ja pahanteossa.

Christer näkee vaivaa opiskelun eteen ja lukee tosissaan. Silti hän yllättyy itsekin, kun kansakoulun neloset ja vitoset vaihtuvat hyvin suoritetuksi keskikouluksi. Raija uskoo hänen kykenvän opiskelemaan vieläkin pidemmälle, lukioon ja jopa yliopistoon asti.

Kun Christer seuraavan kerran vapautuu, hän tapaa **Annen**. Anne on Christerin haaveiden nainen: Närpiöstä kotoisin oleva kunnollinen suomenruotsalainen tyttö, joka on lastenhoitajana Pelastusarmeijassa.

Vaikka Christer on päättänyt lujasti olla juomatta, hän ei onnistu siinä. Ryyppyputki päättyy ryöstöön ja vankilatuomioon.

Christer istuu Katajanokan sellissä ja uskoo menettävänsä Annen. Hän on valmis tekemään ihan mitä tahansa, kunhan hän vain selviäisi toisenlaiseen elämään. Kunhan hän ei menettäisi tätä naista ja tätä mahdollisuutta.

Kunhan hänen ei enää tarvitsisi juoda.

Christer on yrittänyt ratkaista ongelmansa urheilemalla ja opiskelemalla. Niistä ei ole ollut todellista apua, sillä juominen ei ole loppunut.

Nyt hän on itse lopussa. Christer tuntee, että hänen sydämensä murtuu.

Vankilassa toimii alkoholistien vertaisryhmä. Siellä Christer alkaa nyt käydä. Ryhmässä on hänen mahdollisuutensa, hän ajattelee. Jos hän löytää ryhmän avulla juomiseensa ratkaisun, koko hänen elämänsä muuttuu.

Ja niin alkaa hidas toipuminen. Viimeisen tuomionsa aikana Christer ei enää joudu rundiin.

Hän tarrautuu vertaisryhmään, käy siellä useita kertoja viikossa, opiskelee ja hoitaa itseään.

Selvänä Christerillä on itsekuria. Hän tilaa vankilaan Hufvudstadsbladetin. Joka päivä hän lähettää Annelle horjuvalla ruotsilla kirjoitetun kirjeen. Hän tekee itselleen tiukan lukujärjestyksen ja kirjoittaa ylioppilaaksi vankilan kappelissa. Matemaatiikasta ja ruotsista hän saa laudaturin.

Kun Christerin vapautuminen lähestyy, häntä kannustetaan hankkimaan ammatti. Ammatinvalintapsykologin mukaan Christer on pikkutarkka, tunnollinen ja taitava käsistään – hänestä voisi tulla hyvä hienomekaanikko.

Christerillä on oma suunnitelmansa. Hän on kysynyt Annelta, mitä ammatteja tämä arvostaa eniten maailmassa. Lista kuuluu:

Lääkäri

Pastori

Diplomi-insinööri

Asia on selvä, Christeristä tulee lääkäri.

Huolestunut psykologi pitää tavoitetta mahdollittomana ja miehen todellisuudentajua hämärytyneenä.

Christer vapautuu vankilasta viimeisen kerran. On 31. toukokuuta 1979.

Samana päivänä hän saa ylioppilaslakin. Pienet juhlat pidetään Christerin ylpeän äidin luona Roihuvuoressa.

Uusi ylioppilas on 26-vuotias. Hän on toiveikas mutta väsynyt. On rankkaa kohdata maailma ensimmäistä kertaa selvin päin. Lääketieteellisen pääsykokeet ovat kesäkuussa, mutta Christer ei jaksanut osallistua niihin.

Yhdestä asiasta hän on silti täysin varma: hänen ei tarvitse juoda enää.

Sairaanhoitokoulussa on kunnollisia maalaistytöjä ja Christer. Lääketieteellisen sijaan hän on ryhtynyt opiskelemaan sairaanhoitajaksi. Opiskelunsa hän rahoittaa työskentelemällä sairaalan huoltomiehenä ja lääkintävahtimestarina.

Koulussa Christer kokee joutuvansa välillä silmätikuksi. Hänestä on sietämätöntä, että opiskelijoiden oletetaan olevan kilttejä, nöyriä ja kaiken hyväksyviä. Entiselle vankilakundille auktoriteetit ovat vielä ongelma.

Christer haluaa kaikesta huolimatta valmistua. Silloin hän voisi hakea lääketieteelliseen sairaanhoitajien kiintiöön.

Suunnitelmiin tulee muutos. Christer on nyt 29-vuotias ja naimisissa Annen kanssa. Ruotsinkielisellä vaimolla on idea: entä, jos mies hakisi Tukholman lääketieteelliseen yliopistoon eli Karoliiniseen instituuttiin?

Vuonna 1982 Christer on töissä Jorvissa hoitajana, kun Anne soittaa hänelle töihin. Anne kertoo, että Tukholmasta on tullut kirjekuori.

CHRISTER TILAA VANKILAAN HUFVUD- STADS- BLADETIN.

Hänet on hyväksytty lääketieteelliseen.

Tunne on uskomaton. Katupojasta tulee lääkäri.

Christer, Anne ja heidän kaksi pientä poikaansa – myöhemmin syntyy kolmas – pakkaavat tavaran ja muuttavat Ruotsiin. Sitä ennen Christer ehtii sittenkin valmistua sairaanhoitajaksi.

Ensimmäinen tentti on lannistaa Christerin.

Karoliininen instituutti on maailman suurin lääketieteeseen erikoistunut yliopisto. Se tunnetaan ennen kaikkea siitä, että sen komitea valitsee Nobelin lääketieteenpalkinnon saajat.

Opiskelu Karolinskassa on vaativaa ja kova-tahtista. Riikinruotsista Christer ei ymmärrä ensimmäisillä luennoilla mitään.

Opinnot alkavat kahden viikon anatomian intensiivikurssilla. Sitä Christer pitää vahvana puolenaan: hän on opiskellut anatomiaa omatoimisesti jo etukäteen.

Christer reputtaa.

Edessä oleva työmäärä tuntuu kohtuuttomalta. Mutta Christer kokoa itsensä, suorittaa tentin ja alkaa määrätietoisesti työnteon.

Vaativuudesta huolimatta Christer rakastaa opiskelua. Eniten Christer pitää siitä, että lääketieteellisessä opiskellaan faktaa. Se sopii hänen luonteelleen, hänhän jaksaa toistaa asioita niin kauan, että todella hallitsee ne.

Älyllisesti hän ei pidä itseään erityisen lahjakkaana, mutta yhden asian hän ymmärtää muita paremmin: elämässä on tehtävä valtavasti töitä.

Senkin Christer tietää, että hän tahtoo kirurgiksi. Sitä varten hän harjoittaa sorminäppäryytään solmimalla kotona solmuja tuolin jalkaan yhä uudelleen ja uudelleen.

Ensimmäiset kaksi vuotta lääketieteellisessä ovat pahimmat. Sen jälkeen alkaa niin sanottu klinikavaihe, jolloin harjoitellaan myös käytännön työtä sairaalassa. Se sopii Christerille hyvin, hän

CHRISTER TERISTÄ TULEE TÄNÄÄN LÄÄKE- TIETEEN TOHTORI.

saa hyvää palautetta tavastaan kohdata potilaat. Hän on empaattinen ja lämmin, kuuntelee ja katsoo silmiin. Hän osaa olla potilaan kanssa samalla tasolla ja sopeutua heidän tilanteisiinsa.

Kaduilla oppii ihmistuntemusta.

Kesäisin Christer työskentelee Kristiinankaupungissa. Hän on sairaalalääkärinä ja pääsee tekemään asioita, joita suuressa sairaalassa kandidaatti ei vielä voisi tehdä. Hän laskee tehneensä tuoloin muun muassa yli sata sappikivileikkausta.

Kun Christer valmistuu lääkäriksi, perhe muuttaa takaisin Suomeen. Christer heittäytyy rakastamaansa ammattiin intohimoisesti ja käyttää jokaisen mahdollisuuden, jonka saa.

Taustastaan hän ei puhu töissä kenellekään.

Jan Lassus on lääkäriperheen poika, joka omistaa yksin vanhempiensa perustaman lääkäriaseman. Hän ja Christer Lybäck ovat tutustuneet aiemmin työskennellessään samoissa sairaaloissa. 2000-luvun alussa Lybäck on tullut ortopediksi Lassuksen perheyriytykseen.

Sitä ennen Lybäck on työskennellyt muun muassa Porvoon sairaalassa kirurgina ja osastonylilääkärinä. Hän on jo tehnyt komean uran. Se on vaatinut myös veronsa, avioeron.

Ennen kun Lybäck tuli töihin Lassuksen yritykseen, hän mietti, onko vakituisen työpaikan jättäminen järkevää. Pelot osoittautuivat turhiksi: hänen potilasmääränsä on pian suurempi kuin monen sellaisen, joka on työskennellyt vuosia yksityispuolella.

Nyt Lassus aikoo pyytää Lybäckiä sairaalan osakkaaksi.

”Mä olen ihanne-
ammattissani.
Kirurgin ammatti
on tosi fyysinen.”

Hän miettii, mikä tekee Lybäckistä suositun kirurgin. Teknisesti on oltava todella hyvä, se on selvää. Mutta suosittu lääkäri osaa lisäksi kuunnella potilasta ja asettua tämän tilanteeseen.

Ja Christer Lybäck on tosiaan erinomainen kirurgi ja ortopedi, Lassus ajattelee. Taitava, mutta osaa myös kohdata potilaat. Lisäksi Lybäck on huumorintajuinen ja äärimmäisen täsmällinen.

Mutta ennen kuin miehet sopivat sairaalan osakkuudesta, he käyivät keskustelun.

He puhuvat aivan tavallisista asioista, kunnes Lybäck lyö Lassuksen eteen pöydälle pienen oranssin vihon. Sen kannessa lukee *Vapauspassi*.

Lybäck sanoo, että Lassuksen on parasta tietää hänestä jotain.

Hän alkaa kertoa tarinaansa. Se kestää kauan.

Jan Lassus sulattelee hetken kuulemaansa.

Sitten hän kiittää Lybäckiä rehellisyydestä ja sanoo, että Lybäck on kaikesta huolimatta ainoa ihminen, jolle hän uskaltaisi luovuttaa sairaalansa kaikki avaimet.

Hän toivottaa Christer Lybäckin tervetulleeksi sairaalansa osakkaaksi.

Mies todella rakastaa autoja, jos hän on varastanutkin niitä satoja. Nyt Lybäckillä on varaa moniin hienoihin autoihin, jotka sopivat huonosti suomalaiseseen mentaliteettiin.

Mutta Ferrari on haave. Se toteutuu vuonna 2006. Punainen avo-Ferrari tuntuu saavan välillä koko Helsingin sekaisin. Sen tunnistavat pikkulapsetkin.

Ferrari on provosoiva auto, mutta Lybäck tietää, että se on ansaittu itse. Se on vuosikausien kovan työn tulos.

Jos viettää vuosikausia kaduilla, lopputuloksena on aika rikkinäinen ihminen. Mutta nyt Lybäck voi sanoa olevansa tasapainoinen ja onnellinen.

Lääkärin työ on Lybäckille yhä unelmien ammatti. Toisin kuin monet lääkärit, Lybäck on innostunut myös sairaalan ja sen konseptin kehittämisestä. Vanhan sairaalan tilat jäävät pieniksi, ja vuonna 2008 sairaala muuttaa uusiin tiloihin. Sille annetaan virtaviivainen nimi, *Klinikka 22*.

Lybäckin suuresta vaaleasta työhuoneesta aukeaa näkymä Bulevardille. Hän on urheiluklinikan ylilääkäri, joka on erikoistunut olkapää- ja polvivammojen hoitoon.

Koska Lybäck rakastaa työtään, hän on ylpeä ja onnellinen siitä, että hänen poikansa ovat seuranneet häntä alalle. Hänen vanhin poikansa **Kalle** erikoistuu ortopediaan, ja Lybäck ottaa tämän usein mukaansa leikkauksiin ja opastaa tätä isänsä ammattiin. Keskimmäinen poika **Ville** työskentelee ensihoitajana ja ensiapukouluttajana. Nuorin poika **Viktor** käy vielä lukiota.

Mutta se ei riitä, että Lybäck kertoo totuuden taustastaan yhtiökumppanilleen. Hänen on pitänyt kertoa se myös lapsilleen.

Vanhimmat pojat ovat silloin iältään kymmenen molemmiin puolin. He istuvat BMW:n takapenkillä. Isä ajaa.

Nyt hän rykäisee ja alkaa kertoa.

Kun pitkä tarina loppuu, takapenkillä on hetken hiirenhiljaista.

Sitten toinen pojista avaa suunsa: ”No en olis kyllä faija ihan tota susta uskonut.”

Aina Christer ei oikein ole uskoa kaikkea itsekkään. Sellainen päivä on kuulaana syysaamuna vuonna 2004. Töölön sairaalan pääluentosali on täynnä. Paikalla on Christerin perhe ja ystäviä vuosikymmenten varelta. Mukana on myös kavereita vertaisryhmästä – siinä Christer käy yhä, vaikka viimeisestä ryppystä on tuolloin kulunut neljännesvuosisata.

Jumalauta, tämänkin mä teen, Christer ihmetelee. Hänestä tulee lääketieteen tohtori.

Väitöstilaisuudessa on vieraana lääkäreitä ja entisiä linnakundeja. Illan karonkka aiotaan viettää rennossa ravintolalaivassa Hakaniemessä, sillä Christer on halunnut viedä juhlan vanhaan työläiskaupunginosaan. Laivalta näkee suoraan hänen lapsuudenkotiinsa.

Christerin olo on varma, sillä hän tuntee halitsevansa väitöskirjansa täysin.

Vastaväittäjä käy läpi polvien tekoniveliä käsittelevää tutkimusta sivu sivulta, etsii mahdollisia virheitä, testaa väittelijää ja vaatii perusteluja. Christer osaa vastata jokaiseen kysymykseen.

Mutta yhteen sivuun vastaväittäjä ei puutu sanallakaan. Sillä sivulla on omistuskirjoitus.

Tämä työ on omistettu isäni Svenin muistolle ja nimettömille alkoholisteille.

Malmin hautausmaan kappelissa on arkku. On maaliskuu 2011. Kappelin penkeillä istuu kymmenisen mustiin pukeutunutta vierasta. On vainajan sisko ja tämän tytär, on edustajat päihdeongelmaisten yhteisöstä sekä pieni vertaisryhmäläisten joukko.

Salin etuosassa istuu Christer Lybäck avovaimonsa Paulan kanssa. Christerillä on yllään tyylikäs musta villakangastakki ja päässään pakusankaiset silmälasit. Paula on kietonut vaaleat pitkät hiuksensa nutturalle. He ovat erikoinen, karismaattinen pari.

Pappi lukee Saarnaajan kirjaa: *Aika on surmata ja aika parantaa. Aika on repäistä rikki ja aika omella yhteen*.

Kari oli matkalla koko elämänsä ajan, hänellä ei ollut kotia, hän oli kotonaan matkalla, pappi sanoo. Hän eli niin kuin oli valinnut.

Seppeleet on pian laskettu.

Muistotilaisuudessa syödään mansikkakakua. Huoneen nurkkapöydällä on kuva ikäistään nuoremman näköisestä, laihasta miehestä.

Christer nousee ylös, kaivaa taitetun paperin

CHRISTER NOUSEE YLÖS JA ALOITTA PUHEEN.

taskustaan, avaa sen ja aloittaa puheen.

Hän kertoo miehestä, joka on äärimmäisen lahjakas vankikarkuri. Joka karkaa lakanaa pitkin Sömnäisten vankilasta, hankkii karkumatkallaan sijaisopettajan paikan ja opettaa ministerin lasta. Joka teeskentelee vankilapastorille tulleen uskon toivoen sen lyhentävän tuomiotaan.

Christer kertoo ryppyypreisseista, ryöstökeikoista ja vankilakierteestä. Hän kertoo miehestä, joka yrittää pyrkiä kohti parempaa elämää, mutta jonka voimat eivät riitä muutokseen.

Välillä Christerin ääni sortuu. Välillä kaikki nauravat.

Ystäväistä toinen on saavuttanut enemmän kuin uskalsi koskaan elämältään toivoa.

Toinen on kuollut. Hänen tarinansa on se tavallinen, aika surullinen tarina.

Sankaritarinat ovat ainutkertaisia. Surullisilla

tarinoilla on tapana muistuttaa toisiaan.

Christer päättää puheensa.

Sitten Karin ja Christerin ystävä, laulaja **Janus Hanski** kaivaa esiin kitaran ja laulaa laulun. Se on Rauli Badding Somerjoen *Paratiisi*.

Kuluu vielä viikko. Christer Lybäck istuu Paulan kanssa parin kauniissa kodissa Helsingin Eiranrannassa ja saa luetavakseen tämän kirjoituksen.

Vielä yksi asia on epäselvä:

Miksi hän halusi paljastaa kaiken tämän elämästään?

”Tämä tarina kertoo siitä, että mahdolliton on mahdollista”, Christer sanoo. ”Kaikki voivat selviytyä. Ehkä se antaa jolleen toivoa.” ■

Christer Lybäck työstää elämäkertaa yhdessä kirjailija ja runoilija Arno Kotron kanssa. Hänen elämästään suunnitellaan myös elokuva. Kirjoituksen ingressissä mainittu Christer Lybäckin sv-numero ei ole oikea.